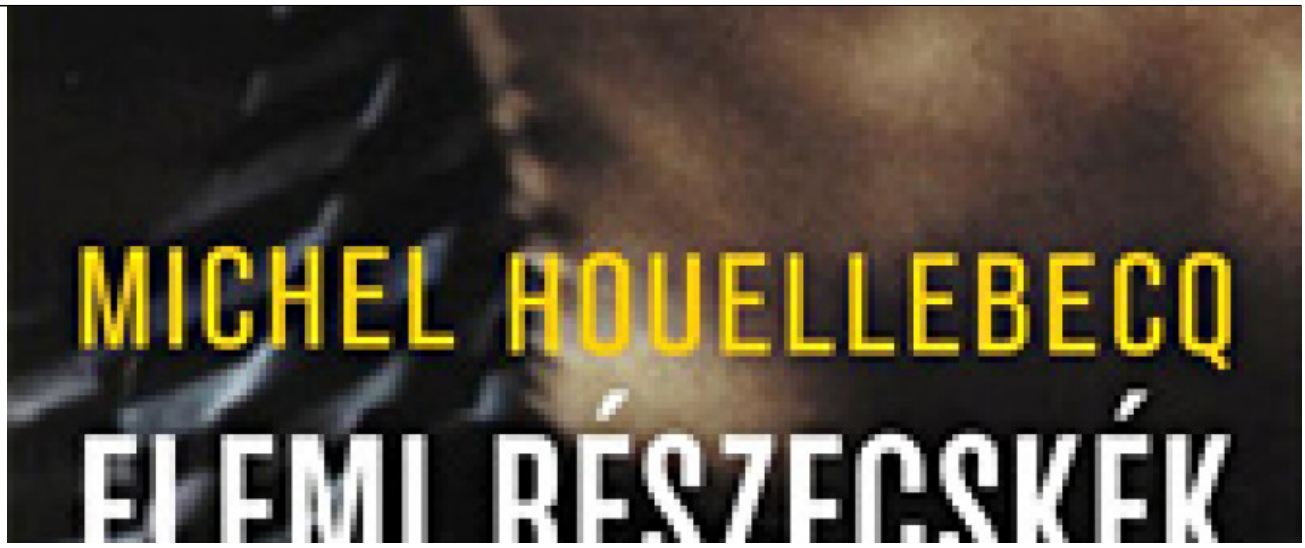

Magvet? Kiadó Könyvklubja - Elemi részecskék

2011 június 01. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása
Még nincs értékelve

Mérték

A múlt század b?szen reklámozott hozománya, a szexuális forradalom egyszerre rejt és sejtet – mint az azt el?készít? szakasz mágikus ruhadarabja, a nejlonharisnya. A jelz?s szerkezet ereje már nem volt a régi az AIDS okozta sokkot követ?en, amely szinte egy csapásra véget vetett a kapitalista bikicsunáj eme rövid, de mozgalmas epizódjának.

Egy, a mindkét lábával a jelenben tapodó olvasó így els? látásra valami posztmodern frekvenciára hangolt szintetikus recsegést hallhat ki a könyvb?l. Ebben talán van is valami. Houellebecq mintha dühb?l rángatná végig szerepl?it a Nagy Feltápászkodás évtizedein, aztán mire észbe kap, és visszalapátolná a ganéjt az azt illet? helyre, már minden egész eltörött. Houellebecq kegyetlensége mesteri és szívszorító. Az *Elemi részecskék*b?l ráadásul varázsütésre utópia sarjad. Amikor az utolsó mondatok mézzel bekent szögesdrótjai felett visszanézünk a tovat?ntre, a táj hihetetlenül ismer?ssé válik, de mindezt kénytelenek vagyunk az emberek utáni nemzedékek szemüvegével nézni. És így minden roppant banálissá és egyszer?vé válik.

A regényr?l mindez nem mondható el. Bár a szöveg néha annyira b?zlik a mindennapiságtól, hogy már-már holmi pornóregényként olvasnánk, a szociológiai reflexiók, a történelmi kitekintések, valamint a természettudományok virtuális lexikonjaiból származó szócikkek folyton vissza-visszazökkentenek, és nyomatékosítják, hogy ennél sokkal összetettebb szöveggel állunk szemben. Míg az egyes szólamok úgy tekerednek spirális alakzatba, mint a DNS-molekulák, közben furcsa, kiszámíthatatlan mutációk keletkeznek, amelyek megpróbálják egyenesbe terelni a két f?h?s zavaros életútját. Ezeket a mutációkat azonban nem lehet matematikai képletekké formalizálni: amikor azt hinnénk, többnyire helyére kerültek a dolgok, kezdetét veszik az inverz kilengések, és összed?l a kártyavár.

Zola egy egész regényciklust szánt arra, hogy bemutassa a gének által szavatolt determináltságot, a kitörés képtelenségét. Houellebecq röpke három és félszáz oldalon mutatja be azt, hogy kutyából nem lesz szalonna, ráadásul mintha Michel abszolút „elméleti” élete sorra szállítaná a bizonyítékokat az élethajhász Bruno (és egyben önnönmaga) majdani bukására. El?bbi atommeghajtású számítógépek tövében tanulmányozza a géneket, utóbbi pedig a tantratábor sátrai között maszturbálja végig feln?ttkorát. El?bbi zseniális eredményekkel újrareformálja a kvantumelméletet, utóbbi pedig véreres szemmel, az id? bepótlásának keser? vágyától tüzelve jár-kel a különféle n?nem? egyedek között. Bruno menetelése fülsért?, abszolút feminista- és konzervatívellenes, de legalább konzekvens aktussorozat a bizarr múlthoz képest – és így igaza van. És valahol a n?kkel való „egészséges” kapcsolatot egy teljesen más tartományban megél? Michelnek is igaza van. Az egész emberiség kudarcának allegóriáját mutatja be a két féltestvér lejtmenete, hiszen az individuális eredmények dacára ez a két rendkívül magányos ember képtelen arra, hogy akármilyen formában is betokozódjon a társadalomba. Az egyik felülr?l vizsgálja, a másik beleveti magát, de ezek az abszolút széls?ségek. Távol a biológiai burjánzástól.

Egy ezredfordulós anti-fejl?désregénnyel állnánk szemben? Igen is, meg nem is. Houellebecq megbontja a lineáris rendet, de úgy ütközteti egymással a testvérek életszakaszait, hogy ez a bizarr struktúra ne csupán a forma oldalán t?njön modern eljárásnak. Jó pár szakaszon át az akadémiai elvek szerint dolgozik a narrátor ecsete, de aztán a regénynyelv egyre sejtelmesebb módon illeszti magába egy pszichológiai esetelemzés sajátosságait – persze csattanós reflexiók nélkül, hiszen így a szöveg nem tudná megdolgoztatni kegyes olvasóját. Mert meg kell dolgoznunk az eredményért: át kell rágnunk magunkat a „ponyvás” jeleneteken, amelyek legalább annyi keser?séget, mint önfeledt kacagást ígérnek, be kell illesztenünk a komplex narratívába a tudományos

szövegegységeket, amelyek legalább akkora episztemológiai katyvaszként tornyosulnak el?ttünk, mint Pynchon gondolatfutamai. És ha ez még nem lenne elég, meg kell értenünk ezeket az abszolút életszagú szerepl?ket gyermekkori traumáikkal, bicskanyitogató magatartásukkal, mizantrópiába forduló individualizmusukkal, sorsukkal együtt. Ezzel együtt meg kell értenünk a kort is, amely a fene nagy szabadság közepette a korábbiaktól szánalmasabb és perverzebb módon tárta föl a sötétség felé vonzódó emberi tudatot. Nem lehet azonban egyértelm?en a sötétbe vetettség témája mellett voksolni, mármint, hogy ez lenne Houellebecq erkölcscs?szködésének didaktikus végkicsengése. Csak egy valaki sulykol a regényben, Bruno, és ? sem a retorikai kelléktárat mozgósítja – ahogyan Pangloss mester a regény el?futárának tekinthet? *Candide*-ban, ? is nyomós érvekkel próbálja meggy?zni aktuális hallgatóját. Egy másik szinten, távol a szexustól tulajdonképpen Michelt is, de a képletekben él? férfi mindig máshol jár. Beszélgetéseik a tömör Lényegr?l szóló dialógusok, de egyáltalán nem teszik olyan szinten próbára az olvasót, mint a regény szövege egészében.

„Az elemi részecskéknek megfigyelhet? bels? tulajdonságai vannak” – olvashatjuk egy helyen. Houellebecq kezünkbe adja a mikroszkópot, de innent?l kezdve tiszta tekintetünkön és türelmünkön múlik a megfigyelés sikere. Könnyen elveszhetünk a polifóniában, könnyen lehet, hogy nem látjuk a fától az erd?t, esetleg bed?lünk annak a szókimondásnak, amely hazájában botrányh?ssé avatta a szerz?t. A bels? tulajdonságokra, az anyagra magára kell figyelnünk: a stílus mögött föl kell fedeznünk azt az er?t, amely óriási vehemenciával tépi, cibálja a regény szerepl?it. Bizonyosan ennek a vehemenciának köszönhet?, hogy ez a regény *megérint*. Ezt teszi akkor is, ha

egyik vezérmotívuma a pótolhatatlan veszteség. Számtalan esetben érezhetjük azt, hogy a rekonstruált életszakaszok, a hipernaturalista leírások, vagy a cizellált mondatok dacára valami rothad és b?zlik a mélyben. Valami, ami már csak nyomokban létezik, de ilyen státuszában is feszessé teszi a lehet?ségek határait. Houellebecq beteg világát a szépség architektonikája tartja egyben – ez az a paradoxon, ami miatt ez a regény minimum kötelez?.

A könyv megrendelhet? a következ? címen:

http://kiadok.lira.hu/kiado/magveto/index.php?action=konyv&id=444403

Houellebecq: Elemi részecskék

MAGYAR MENEDÉK KÖNYVESHÁZ

Ajánló